REVMATOID ARTRITNING ERTA TASHXISI VA ZAMONAVIY DAVOLASH USULLARI

Rustamjonova Shahrizoda
Toshkent kimyo xalqaro universiteti Namangan filiali
Davolash ishi yo'nalishi 2-bosqich talabasi

Annotatsiya. Revmatoid artrit — bo‘g‘imlarda surunkali yallig‘lanish bilan kechadigan autoimmun kasallik bo‘lib, o‘z vaqtida tashxis qo‘yilmasa, bo‘g‘imlarning shikastlanishi va harakat faoliyatining cheklanishiga olib kelishi mumkin. Ushbu maqolada revmatoid artritning kelib chiqish sabablari, rivojlanish mexanizmlari, asosiy klinik belgilari va erta tashxis qo‘yish usullari yoritiladi. Kasallikni aniqlashda bemorning shikoyatlari, bo‘g‘imlarni klinik tekshirish, laborator tahlillar hamda instrumental tekshiruvlarning ahamiyati bayon etiladi. Shuningdek, revmatoid artritni davolashda qo‘llaniladigan zamonaviy yondashuvlar, jumladan, kasallik kechishini o‘zgartiruvchi antirevmatik dorilar, biologik preparatlar va maqsadli davolash usullarining o‘rni ko‘rib chiqiladi. Erta tashxis va to‘g‘ri tanlangan davolash kasallik faolligini kamaytirish, bo‘g‘imlarning zararlanishini sekinlashtirish hamda bemorlarning hayot sifatini yaxshilashga yordam beradi. Maqolaning asosiy maqsadi revmatoid artritni erta aniqlash va zamonaviy davolash usullarining ahamiyatini ilmiy jihatdan yoritishdan iborat

Kalit so‘zlar: revmatoid artrit, autoimmun kasallik, erta tashxis, bo‘g‘im yallig‘lanishi, revmatoid omil, anti-CCP antitanachalari, biologik terapiya, antirevmatik dorilar, hayot sifati

Аннотация. Ревматоидный артрит — это аутоиммунное заболевание, характеризующееся хроническим воспалением суставов. При несвоевременной диагностике заболевание может привести к повреждению суставов и ограничению двигательной активности. В данной статье рассматриваются причины возникновения ревматоидного артрита, механизмы его развития, основные клинические проявления и методы ранней диагностики. Освещается значение жалоб пациента, клинического обследования суставов, лабораторных анализов и инструментальных методов исследования в выявлении заболевания. Также рассматриваются современные подходы к лечению ревматоидного артрита, включая применение базисных противоревматических препаратов, биологических препаратов и таргетной терапии. Ранняя диагностика и правильно подобранное лечение способствуют снижению активности заболевания, замедлению повреждения суставов и улучшению качества жизни пациентов. Основная цель статьи — научное освещение значения раннего выявления ревматоидного артрита и современных методов его лечения.

Ключевые слова: ревматоидный артрит, аутоиммунное заболевание, ранняя диагностика, воспаление суставов, ревматоидный фактор, антитела к циклическому цитруллинированному пептиду (анти-ЦЦП), биологическая терапия, противоревматические препараты, качество жизни.

Abstract. Rheumatoid arthritis is an autoimmune disease characterized by chronic inflammation of the joints. If the disease is not diagnosed in a timely manner, it may lead to joint damage and limitations in physical mobility. This article examines the causes of rheumatoid arthritis, its underlying mechanisms, major clinical manifestations, and methods of early diagnosis. It highlights the importance of patient symptoms, clinical joint examination, laboratory tests, and imaging techniques in identifying the disease. The article also discusses modern approaches to rheumatoid arthritis treatment, including disease-modifying antirheumatic drugs, biological agents, and targeted therapies. Early diagnosis and appropriately selected treatment can help reduce disease activity, slow joint damage, and improve patients' quality of life. The main aim of this article is to provide a scientific overview of the importance of early detection of rheumatoid arthritis and modern treatment method

Keywords: rheumatoid arthritis, autoimmune disease, early diagnosis, joint inflammation, rheumatoid factor, anti-cyclic citrullinated peptide antibodies (anti-CCP), biological therapy, antirheumatic drugs, quality of life.

Kirish. Revmatoid artrit bugungi kunda tayanch-harakat tizimining keng tarqalgan surunkali yallig‘lanish kasalliklaridan biri hisoblanadi. Ushbu kasallik immun tizimining o‘z to‘qimalariga qarshi ta’sir ko‘rsatishi natijasida rivojlanadi va asosan bo‘g‘imlarni zararlaydi. Revmatoid artrit ko‘pincha qo‘l va oyoqlarning mayda bo‘g‘imlarida og‘riq, shish, harakatning cheklanishi hamda ertalabki qotishish bilan namoyon bo‘ladi. Kasallik uzoq davom etganda bo‘g‘imlarda qaytmas o‘zgarishlar yuzaga kelishi va bemorning kundalik faoliyatiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin.Revmatoid artritning rivojlanishida irsiy moyillik, atrof-muhit omillari, chekish va immun tizimi faoliyatidagi o‘zgarishlar muhim ahamiyatga ega. Kasallikning dastlabki bosqichlarida belgilar boshqa bo‘g‘im kasalliklariga o‘xshash bo‘lishi mumkin. Shu sababli revmatoid artritni erta aniqlash, uning faolligini baholash va to‘g‘ri davolash usulini tanlash muhim hisoblanadi. Tashxis qo‘yishda klinik belgilar bilan bir qatorda revmatoid omil, anti-CCP antitanachalari, yallig‘lanish ko‘rsatkichlari hamda zarur hollarda rentgenografiya, ultratovush tekshiruvi yoki magnit-rezonans tomografiyadan foydalaniladi.Hozirgi vaqtda revmatoid artritni davolashda kasallik kechishini o‘zgartiruvchi antirevmatik preparatlar, biologik dorilar va maqsadli sintetik preparatlardan foydalanilmoqda. Davolashni imkon qadar erta boshlash bo‘g‘imlarning zararlanishini kamaytirish, kasallik faolligini nazorat qilish va bemorning hayot sifatini saqlashga yordam beradi.

Tadqiqot natijalari. Revm atoid artritni o‘rganish shuni ko‘rsatadiki, kasallikni erta aniqlash va davolashni o‘z vaqtida boshlash uning rivojlanishini nazorat qilishda muhim ahamiyatga ega. Kasallikning dastlabki bosqichlarida bemorlarda ko‘pincha qo‘l va oyoqlarning mayda bo‘g‘imlarida og‘riq, shish, ertalabki qotishish va harakatlanishning qiyinlashishi kuzatiladi. Ushbu belgilarni erta aniqlash kasallikni boshqa bo‘g‘im kasalliklaridan farqlashga yordam beradi.Tashxis qo‘yishda klinik tekshiruvlar, laborator tahlillar va instrumental tekshiruvlar muhim o‘rin tutadi. Xususan, revmatoid omil va anti-CCP antitanachalarini aniqlash, shuningdek, eritrotsitlarning cho‘kish tezligi (EChT) va C-reaktiv oqsil (CRP) ko‘rsatkichlarini baholash tashxis jarayonida yordam beradi. Biroq ushbu tahlillarning natijalari bemorning klinik belgilari bilan birgalikda baholanishi lozim.Zamonaviy davolash usullarini tahlil qilish kasallik kechishini o‘zgartiruvchi antirevmatik preparatlar, biologik preparatlar va maqsadli sintetik dorilarning ahamiyatini ko‘rsatadi. Davolashni erta boshlash va bemorning holatiga mos ravishda olib borish yallig‘lanishni kamaytirish, bo‘g‘imlarning shikastlanishini sekinlashtirish hamda jismoniy faollikni saqlashga yordam beradi. Davolash davomida kasallik faolligini muntazam baholash va zarur hollarda terapiyani shifokor tomonidan o‘zgartirish muhimdir.Umuman olganda, tahlillar revmatoid artritda erta tashxis, to‘g‘ri tanlangan davolash va muntazam tibbiy nazorat bemorlarning uzoq muddatli holatini yaxshilashda muhim ahamiyatga ega ekanini ko‘rsatadi.

Muhokama. Revmatoid artritni erta tashxislash va zamonaviy davolash usullarini qo‘llash bugungi revmatologiyaning muhim yo‘nalishlaridan biridir. Ushbu kasallikning asosiy xususiyati immun tizimining organizmning o‘z to‘qimalariga qarshi ta’siri natijasida bo‘g‘imlarda surunkali yallig‘lanish jarayoni rivojlanishidir. Yallig‘lanish uzoq davom etganda tog‘ay va suyak to‘qimalari shikastlanishi, bo‘g‘imlar faoliyati cheklanishi mumkin. Shu sababli kasallikni dastlabki bosqichlarda aniqlash uning asoratlarini kamaytirishda muhim ahamiyat kasb etadi.Revmatoid artrit tashxisida faqat bitta laborator tahlil natijasiga tayanish to‘g‘ri emas. Bemorning shikoyatlari, bo‘g‘imlardagi o‘zgarishlar, yallig‘lanish ko‘rsatkichlari hamda revmatoid omil va anti-CCP antitanachalari birgalikda baholanishi kerak. Ayrim bemorlarda kasallik mavjud bo‘lsa ham, ushbu antitanachalar aniqlanmasligi mumkin. Demak, laborator tekshiruvlarning manfiy natijasi revmatoid artritni to‘liq inkor etmaydi. Zarur hollarda ultratovush tekshiruvi va boshqa instrumental usullar tashxisni aniqlashtirishga yordam beradi.

Kasallikni davolashda asosiy maqsad yallig‘lanishni nazorat qilish, bo‘g‘imlarning qaytmas shikastlanishining oldini olish va bemorning kundalik faoliyatini saqlab qolishdan iborat. Metotreksat kabi kasallik kechishini o‘zgartiruvchi antirevmatik preparatlar davolashda muhim o‘rin tutadi. Agar davolash yetarli samara bermasa, shifokor bemorning holati va kasallik faolligiga qarab biologik yoki maqsadli

sintetik preparatlarni tavsiya qilishi mumkin. Ushbu dorilarni qo‘llashda nojo‘ya ta’sirlarni kuzatish va muntazam tibbiy nazorat zarur

Xulosa qilib aytganda, revmatoid artrit inson salomatligi va hayot sifatiga sezilarli ta’sir ko‘rsatadigan surunkali autoimmun kasalliklardan biridir. Kasallikni o‘z vaqtida aniqlash va davolashni erta boshlash bo‘g‘imlarning shikastlanishini kamaytirish hamda bemorning harakat faoliyatini saqlab qolishda muhim ahamiyatga ega.Revmatoid artrit tashxisida klinik belgilar, laborator tekshiruvlar va instrumental diagnostika usullaridan kompleks foydalanish lozim. Xususan, revmatoid omil, anti-CCP antitanachalari va yallig‘lanish ko‘rsatkichlarini baholash kasallikni aniqlash jarayonida muhim o‘rin tutadi.

Zamonaviy tibbiyotda kasallik kechishini o‘zgartiruvchi antirevmatik preparatlar, biologik terapiya va maqsadli davolash usullarining rivojlanishi revmatoid artritni samarali nazorat qilish imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Bunda davolash usulini bemorning individual holatiga qarab tanlash, kasallik faolligini muntazam kuzatish va nojo‘ya ta’sirlarning oldini olish muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar royxati:

1.Miraxmedova X.T. va boshq. Revmatik kasalliklar. — Toshkent: Adast-poligraf, 2022. — 304 b.

2. Gadayev A.G. Ichki kasalliklar. — Toshkent, 2016.

3. Matchanov S.X., Abdurazzakova D.S. Revmatoid artrit. — Toshkent tibbiyot akademiyasi, 2023.

4. Sharapov Z.A. Revmatoid artritning etiologiyasi va patogeneziga oid zamonaviy qarashlar. — 2022. — B. 103–107.

5. Abdushukurova K.R. Revmatoid artrit kasalligini davolash samaradorligini baholash. — 2024. — B. 189–193.

6. Abduazizova N., Sharapov Z. COVID-19 va revmatoid artritning klinik-immunologik o‘zaro bog‘liqligi. — 2025. — B. 31–38.

7. Xaydaraliyev S.U., Karimov M.Sh., Eshmurzayeva A.A. Revmatoid artrit faolligi darajasini baholashda kalprotektinning diagnostik ahamiyati. — 2026.

8. Mamassiddikova S.B., Hidoyatova M.R. va boshq. Yurak-qon tomir kasalliklari revmatoid artritli bemorlarda. — Toshkent tibbiyot akademiyasi, Yosh olimlar tibbiyot jurnali, 2023.